

Pandemie voorbode van politiek pandemonium?

In het verleden gingen epidemieën hand in hand met grote sociale onrust. Zal de nasleep van de coronacrisis dit beeld bevestigen?

Inmiddels worstelt het Westen ruim een jaar met de coronacrisis. Alle aandacht voor de aanpak van de gezondheids crisis ontnemt gedeeltelijk het zicht op de geopolitieke ontwikkelingen die eveneens een grote impact kunnen hebben op de verwachte economische groei en de vooruitzichten voor de financiële markten. Overigens herbergt de coronabestrijding zelf natuurlijk ook de nodige geopolitieke componenten. Denk daarbij aan de zeer actieve wijze waarop Rusland het eigen Spojnik-vaccin promoot en andere vaccins zwart probeert te maken, of aan de vaccin-onmin tussen het VK en de EU.

Onderzoek van het IMF naar het verband tussen pandemieën en politieke instabiliteit gedurende de afgelopen twee decennia, biedt weinig aanleiding tot een gerust gemoed. De geschiedenis laat zien dat opstanden gemeengoed zijn in de nasleep van een epidemie. Die instabiliteit ontstond in het verleden doordat een pandemie een vicieuze cirkel van lagere economische groei, toenemende ongelijkheid, wanhoop en sociale onrust teweegbracht. Bij de onderzochte cases werd het veertien maanden na een pandemie onrustig en werd het kookpunt bereikt vierentwintig maanden na de gezondheids crisis.

Dat belooft weinig goeds voor de politieke stabiliteit in de komende paar jaar. Zeker ook omdat vrijheid en democratie al zo'n vijftien jaar in een wereldwijde recessie verkeren en opstanden en dergelijke al sinds 2009 in een opwaartse trend zitten. Dat jaartal is geen toeval. Toen vond immers de grote financiële crisis plaats. Sindsdien is de economische ongelijkheid verder toegenomen. Door de pandemie is het economische groeipad van veel economieën lager komen te liggen en is de kloof tussen arm en rijk

nog groter geworden, onder andere doordat de hardst getroffen mensen al tot de groepen behoren die vaak het kwetsbaarst zijn, zoals werknemers met tijdelijke of nulurencontracten in de horeca. Tegelijkertijd hebben het al jarenlang extreem ruime monetaire beleid en het fiscale beleid, dat beleggen beduidend minder belast dan inkomen uit loon, er onder meer voor gezorgd dat mensen met flinke beleggingsportefeuilles enorm geprofiteerd hebben van de recordhoogtes die de aandelenkoersen tijdens de coronacrisis hebben bereikt.

De negatieve invloed van de pandemie op de gelijkheid zal nog jaren aanhouden als de geschiedenis zich herhaalt. In elk geval hebben we de afgelopen jaren op menig continent al de nodige onrust gezien: van protesten in Frankrijk en andere Europese landen tot Hong Kong en India in Azië, en van de VS, Chili, Venezuela en Brazilië op het Amerikaanse continent tot Iran en Irak in het Midden-Oosten. Politici (en beleggers) kunnen hun borst dus nat maken voor wat nog kan komen.

Vooralsnog is het meest waarschijnlijke scenario dat de VS voorop blijft lopen in het economisch herstel en dat Europa enkele kwartalen achterloopt. De Amerikanen blijven massaal fiscaal en monetair stimuleren, hebben de vaccinatie grotendeels goed op orde en huisvesten de twee bedrijven met de vooralsnog meest succesvolle vaccins. Veel opkomende landen zullen verder achterop raken, omdat zij veelal groot ingezet hebben op AstraZeneca en Johnson & Johnson, het Westen verreweg de meeste vaccins heeft opgekocht én omdat in menige opkomende markt grote scepsis heerst over de vaccins (ook om historische redenen).

De coronacrisis heeft dus alles in zich om de ongelijkheid binnen en tussen landen te vergroten, resulterend in toenemende binnenlandse en internationale politieke spanningen. ■

Door **Andy Langenkamp**, Senior Political Analyst bij ECR Research